International

scientific and practical conference

DECEMBER 6
2024

2024

STDF

Science technology& Digital finance

Google Scholar

The main directions of socio-economic development of New Uzbekistan: problems and solutions

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

JIZZAKH BRANCH OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF UZBEKISTAN NAMED AFTER MIRZO ULUGBEK

Scientific journal of Science technology & Digital finance

The main directions of socio-economic development of New Uzbekistan: problems and solutions collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic

(December 6, 2024)

(Part 2)

Jizzakh-2024

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024

The main directions of socio-economic development of New Uzbekistan: problems and solutions collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic – Jizzahk: Department of economics and tourism of Jizzakh branch of the national university of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek, December 6, 2024, 450 pp.

Editors in charge: DSc.prof. Turakulov O.X., PhD. O'ralov A.I.

In the collection of materials of the conference, the role and role of Science, Education and production in the era of globalization, the pressing problems of the issues of interaction of these processes, feedback on their solutions were presented by mature specialists of the field.

In addition, research on the scientific and practical topic, carried out in the economics, Exact Sciences, Natural Sciences and socio-humanities during the globalization period, information is presented in the scientific and practical fields, which includes the latest innovative technologies in the fields of production.

It can be argued that this collection is one of the specific intersections of current thoughts and innovative ideas of the world of science. This scientific and practical conference was actively attended by professors and scientific researchers engaged in scientific research in Uzbekistan and foreign countries. In increasing the position of the scientific and practical conference, the professors and teachers of domestic and foreign higher educational institutions made a significant contribution.

Professors and teachers of foreign higher educational institutions who actively participated in the work of the conference made a worthy contribution to the high level of interaction with scientists of our country. The processes of international cooperation with foreign countries and exchange with them in the field of Science in the era of globalization have a positive effect on the development of Higher Education, the fields of Science and production. The materials of this conference are special in that they include a wide range of research, from theoretical developments to practical solutions, demonstrating the diversity of approaches and directions in this area.

In conclusion, it should be noted that this scientific and practical conference will be a very useful collection for everyone who is interested in modern research in the fields of further development of Higher Education, Science, Education and production in the era of globalization. The authors are responsible for the content and quality of the articles and abstracts included in the collection.

JAHON IQTISODIYOTINING NOTEKIS O‘SISH VA KUTILAYOTGAN MUAMMOLARGA QARSHI BARQARORLIGI

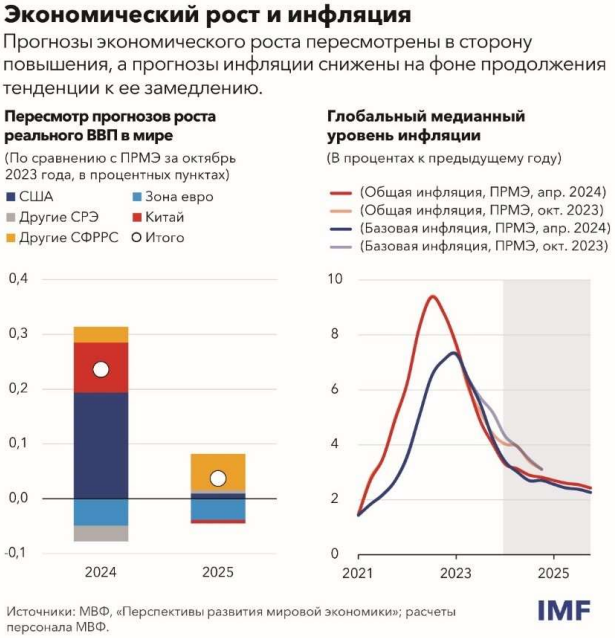

Turayev Obidjon, Turabekov Sirojiddin
Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston milliy universitetining Jizzax filiali talabalari

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada jahon iqtisodiyotining notekis o‘sishi va kutilayotgan muammolarga qarshi barqarorlikni ta'minlash masalalari tahlil qilinadi. Maqola global iqtisodiy ko‘rsatkichlarning o‘zgarishi, geosiyosiy omillar, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishdagi tafovutlar va ekologik tahdidlar kontekstida jahon iqtisodiyotining barqarorligi muhokama qilinadi. Shuningdek, pandemiya, iqtisodiy inqirozlar va iqlim o‘zgarishlarining ta'siri o‘rganilib, bu muammolarni hal qilish uchun zarur strategiyalar taklif etiladi. Barqaror rivojlanish, innovatsiyalar va xalqaro hamkorlik muhim omillar sifatida alohida e'tibor qaratiladi.

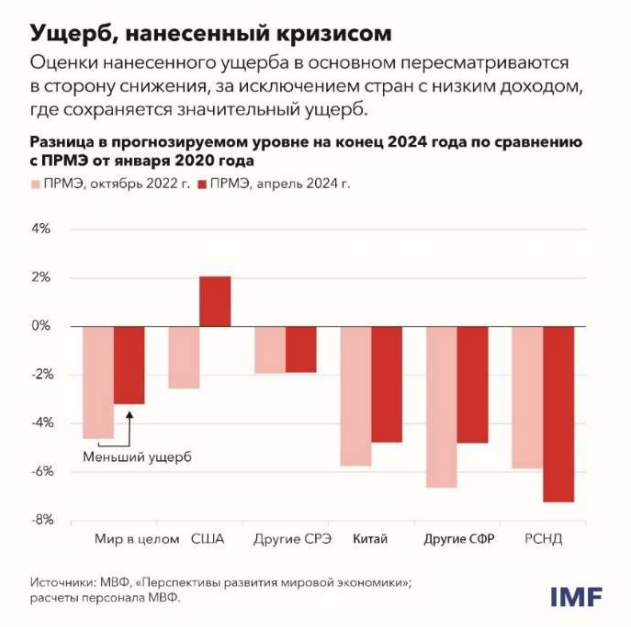
Kalit so‘zlar: jahon iqtisodiyoti, notekis o‘sish, barqarorlik, geosiyosiy omillar, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, ekologik tahdidlar, pandemiya, iqtisodiy inqiroz, iqlim o‘zgarishlari, xalqaro hamkorlik.

Salbiy prognozlardan farqli o‘laroq, jahon iqtisodiyoti barqaror o‘sish va inflyatsiya avvalgi o‘sish sur’ati kabi deyarli sekinlashayotganini ko‘rsatib, sezilarli darajada barqaror bo‘lib qolmoqda. Bu pandemiyadan keyingi ta’minot zanjiri uzilishlari, Rossiyaning Ukrainaga qarshi urushi natijasida yuzaga kelgan energiya va oziq-ovqat inqirozi, inflyatsiyaning sezilarli darajada oshishi va undan keyin butun dunyo bo‘ylab bir vaqtning o‘zida sodir bo‘lgan pul-kreditning keskinlashuvi kabi voqealarga boy sayohat bo‘ldi.

Global iqtisodiy o‘sish 2022-yil oxirida, o‘rtacha inflyatsiya darajasi 9,4 foizga cho‘qqisiga chiqqanidan ko‘p o‘tmay, 2,3 foizgacha pasaydi. So‘nggi Jahon Iqtisodiy prognozi prognozlariga ko‘ra, o‘sish bu yil va keyingi yil 3,2 foizda barqaror bo‘ladi, o‘rtacha inflyatsiya 2024-yil oxiridagi 2,8 foizdan 2025-yil oxirida 2,4 foizgacha pasayadi. Aksariyat ko‘rsatkichlar yumshoq qo‘nishni ko‘rsatishda davom etmoqda.

Shuningdek, so‘nggi to‘rt yildagi inqirozlar iqtisodiyotga kamroq zarar yetkazishini bashorat qilmoqdamiz, ammo hisob-kitoblar mamlakatlarga qarab farq qiladi. AQSh iqtisodiy o‘sishi pandemiyadan oldingi tendentsiyadan allaqachon oshib ketdi. Biroq, biz hozirda kam ta’minlangan rivojlanayotgan mamlakatlar uchun katta zararni bashorat qilmoqdamiz, ularning aksariyati hali ham pandemiya ta’siridan va hayot inqirozi narxidan qutulmoqda.

Kuchli o‘sish va tez inflyatsiya ta’minot muhitida ijobiy o‘zgarishlarni, shu jumladan energiya narxining zarbalarini yumshatishni va ko‘plab rivojlangan iqtisodiyotlarga immigrantlarning katta oqimi tufayli ishchi kuchi taklifini sezilarli darajada tiklashni ko‘rsatadi. Pul-kredit siyosati harakatlari inflyatsiya kutilmalarini mustahkamlashga yordam berdi, garchi inflyatsiya o‘tkazuvchanligi qat’iy belgilangan stavkali ipoteka keng tarqalganligi sababli zaiflashgan bo‘lishi mumkin.

Ushbu ijobiy o‘zgarishlarga qaramay, ko‘plab muammolar mavjud va qat’iy choralar ko‘rish kerak.

Davomli inflyatsiya risklari

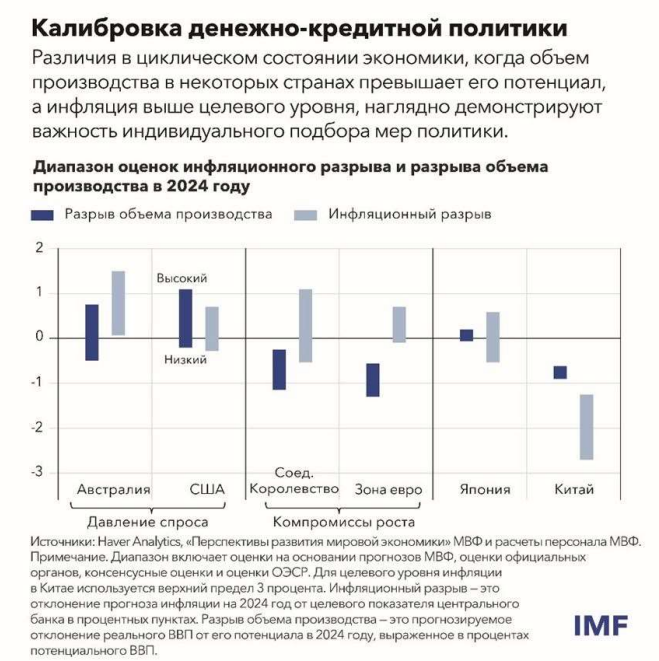
Inflyatsiyani maqsadli darajaga tushirish ustuvor vazifa bo‘lishi kerak. Inflyatsiya ko‘rsatayotgan rag‘batlantiruvchi tendensiyalarga qaramay, biz hali kutilgan natijalarga erishmadik. Yil boshidan beri inflyatsiya ko‘rsatkichlariga erishish yo‘lidagi taraqqiyot biroz sekinlashgani tashvish uyg‘otadi. Bu vaqtinchalik kechikish bo‘lishi mumkin, ammo hushyor bo‘lish uchun sabablar bor. Inflyatsiya haqidagi xushxabar asosan energiya narxining pasayishi va oziq-

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024

ovqat narxlarining inflyatsiyasidan kelib chiqadi. Ikkinchisi ta’minot zanjiri ishqalanishlarini yumshatish, shuningdek, Xitoyda eksport narxlarini pasaytirish bilan qo‘llab-quvvatlandi. Ammo neft narxi so‘nggi paytlarda o‘sib bormoqda, bunga qisman geosiyosiy keskinlik sabab bo‘ldi va xizmat ko‘rsatish sohasidagi inflyatsiya o‘jarlik bilan yuqoriligicha qolmoqda. Xitoy eksportiga yangi savdo cheklovlari ham tovarlar narxining inflyatsiyasini kuchaytirishi mumkin.

Iqtisodiy bo‘linishlarning chuqurlashishi

Global iqtisodiyotning barqarorligi mamlakatlar o‘rtasidagi keskin farqlarni ham yashiradi.

AQSHning so‘nggi paytlarda erishgan kuchli ko‘rsatkichlari unumdorlik va bandlikning mustahkam o‘sishi, shuningdek, haddan tashqari qizib ketgan iqtisodiyotdagi kuchli talab bilan bog‘liq. Bu Federal rezervdan siyosatni yumshatishga ehtiyotkor va bosqichma-bosqich yondashishni talab qiladi. Uzoq muddatli fiskal barqarorlikni ta’minlash maqsadiga mos kelmaydigan fiskal siyosat yo‘li alohida tashvish uyg‘otadi. Bu inflyatsiyani pasaytirish jarayoniga qisqa muddatli xatarlarni, shuningdek, uzoq muddatli fiskal risklarni va jahon iqtisodiyotida moliyaviy barqarorlik uchun xavflarni oshiradi. Biror narsani qurbon qilish kerak bo‘ladi.

Yevrozona o‘sishi qayta tiklanadi, lekin juda past darajadan, chunki oldingi zarbalar va qattiq pul-kredit siyosati faollikka ta’sir qiladi. Ish haqining jadal o‘sishi va xizmat ko‘rsatish sohasining barqaror inflyatsiyasi inflyatsiyaning maqsadga qaytishini kechiktirishi mumkin. Biroq, AQShdan farqli o‘laroq, iqtisodiyotning haddan tashqari qizib ketishining bir nechta belgilari mavjud va Yevropa Markaziy banki inflyatsiyani maqsadli darajadan pastroq qilib qo‘ymaslik uchun pul-kredit siyosatini yumshatish uchun o‘z harakatini diqqat bilan o‘zgartirishi kerak. Garchi mehnat bozorlari kuchli bo‘lib ko‘rinsa-da, agar Yevropa kompaniyalari iqtisodiy

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024

faollikning kuchayishini kutgan holda ishchi kuchini zaxiralashsa, bu kuch xayoliy bo‘lishi mumkin.

Xitoy iqtisodiyotiga ko‘chmas mulk sektoridagi sekinlashuv ta’sir qilishda davom etmoqda. Kredit sohasidagi yuksalishlar va bustlar hech qachon tezda hal etilmaydi va bu holat bundan mustasno emas. Agar uning asosiy sabablari hal qiluvchi chora-tadbirlar orqali bartaraf etilmasa, ichki talab zaif bo‘lib qoladi. Ichki talabning qisqarishi sharoitida tashqi profitsit ham ortishi mumkin. Bu allaqachon keskin geosiyosiy muhitda savdo kelishmovchiliklarini yanada kuchaytirishi xavfi mavjud.

Ko‘plab boshqa rivojlanayotgan yirik bozorlar kuchli ishlamoqda, ba’zan global ta’minot zanjirlarini qayta konfiguratsiya qilishdan va Xitoy va Qo‘shma Shtatlar o‘rtasidagi savdo kelishmovchiligini kuchaytirmoqda. Bu mamlakatlarning jahon iqtisodiyotiga ta’siri ortib bormoqda.

Xulosa

Nihoyat, yashil iqtisodiyotga o‘tish katta investitsiyalarni talab qiladi. Emissiyalarni kamaytirish iqtisodiy o‘sish bilan mos keladi va iqtisodiy faoliyat bilan bog‘liq emissiya intensivligi so‘nggi o‘n yilliklarda sezilarli darajada kamaydi. Biroq, emissiyalar o‘sishda davom etmoqda. Hali ko‘p narsa qilish va tezda qilish kerak. Rivojlangan iqtisodiyotlar va Xitoyda yashil investitsiyalar sezilarli sur'atlarda o‘sib bormoqda. Endi eng katta sa’y-harakatlar boshqa rivojlanayotgan bozor va rivojlanayotgan mamlakatlar tomonidan amalga oshirilishi kerak, bu esa yashil investitsiyalarning o‘sishini sezilarli darajada tezlashtirishi va qazib olinadigan yoqilg‘iga investitsiyalarni kamaytirishi kerak. Buning uchun boshqa ilg‘or iqtisodlar va Xitoydan texnologiya transferi, shuningdek, katta xususiy va davlat mablag‘lari talab qilinadi. Ko‘p tomonlama mexanizmlar va hamkorlik shu va boshqa ko‘plab masalalarda muvaffaqiyatga erishish uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. ВахабовА.В., ТаджибаеваД.А., ХажибакиевШ.Х.Жаҳон иқтисодиѐти ва халқаро иқтисодий муносабатлар: Дарслик . -Т.: Бактриапресс, 2015. П.119-121.
2. Paul A. Samuelson, William D. Nordhaus. Economics. 19th Edition. McGraw-Hill Companies. USA. 2015.
3. ПашковскаяМ.В.,ГосподарикЮ.П.Мировая экономика.-4-е изд., перераб. И доп.-М.:Университет ―Синергия‖, 2017.-768с.
4. Исмаилова Н.С., Исламов Б.А., Хасанов Т.А., Данабоев И.Т., Зикриѐев А.С. Хорижий мамлакатлар иқтисодиѐти: дарслик I-том. -Т.: Иқтисодиѐт, 2019.–207 б.
5. НазароваГ.Г., ИминовЗ.М., ХалиловХ.Х., ХамидовО.Б.Жаҳон иқтисодиѐти ва халқаро иқтисодий муносабатлар. Дарслик. -Т.: ТДИУ, 2011.
6. Международный финансовый рынок. / Под ред. В.А.Слепова, Е.А.Звоновой. –М.: Магистр, 2009. –С.34.

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024

7. Nizametdinov A., Xojiboqiyeva N. RAQAMLI IQTISOD VA INNOVATSION AXBOROT-KOMMUNIKATSIYALAR TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNI DOLZARB MASALALARI //International Journal of scientific and Applied Research. – 2024. – T. 1. – №. 3. – C. 92-94.

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024